

МАНИФЕСТ НА ЮНЕСКО ЗА ПУБЛИЧНИТЕ БИБЛИОТЕКИ

PUBLIC LIBRARY NEWS
Newsletter of the Section of Public Libraries

January 1995 - Issue N 12

След продължителна дискусия между ИФЛА и ЮНЕСКО Манифестът на ЮНЕСКО за публичните библиотеки беше утвърден през ноември миналата година. Оттогава той се разпространява в цял свят и приложен правилно, би могъл да помогне на хората да осъзнаят значението на публичните библиотеки в съвременното общество.

Свобода, благоденствие и развитие на обществото и на отделната личност са основните човешки ценности. Те ще бъдат постигнати само от добре информирани хора и от тяхната способност да упражняват своите демократични права и да играят активна роля в обществото. Конструктивното участие и развитието на обществото зависят от доброто образование, както и от свободния и неограничен достъп до знание, мисъл, култура и информация.

Публичната библиотека, вратата към знание (на местно ниво), осигурява условия за непрестанно учене, независимо вземане на решение и културно развитие на отделната личност и на социалните групи. Този манифест провъзгласява вярата на ЮНЕСКО в публичната библиотека като живителна сила за образование, култура и информация и като съществен фактор за укрепване на мира в духовното благо на хората.

Ето защо ЮНЕСКО се обръща към ръководните органи на национално и местно ниво да подкрепят и активно да работят за развитието на публичните библиотеки.

Публичната библиотека

Публичната библиотека е центърът за информация по места, който предоставя всички видове знание и информация на своите ползватели.

Услугите на публичната библиотека се предлагат на основата на равен достъп за всички, без оглед на възраст, раса, пол, религия, националност, език или социално положение. На онези ползватели, които не могат поради някакви причини да използват обичайните библиотечни услуги и материали, т. е. хората физически недостатъци, или в болници и затвори, трябва да се осигурява специално обслужване и материали.

Всички възрастови групи трябва да могат да намират материалите, които отговарят на нуждите им. Библиотечните колекции и услуги трябва да включват всички видове средства и модерни технологии, както и традиционни материали. Основното е високо качество и съответствие с местните нужди и условия. Материалите трябва да отразяват съвременните тенденции и еволюцията на обществото, както и паметта на човешкия устрем и въображение.

Библиотечните колекции и услуги не трябва да бъдат подлагани на каквато и да е форма на идеологическа, политическа или религиозна цензура, нито на търговски натиск.

Цели на публичната библиотека

В центъра на обслужването на публичната библиотека трябва да бъдат следните ключови цели, които се отнасят до информационното ограмотяване, образование и култура:

1. Създаване и стимулиране на навици на четене у децата от ранна възраст;
2. Подкрепа на индивидуалното и на официалното образование, както и на самообразованието на всички нива;
3. Създаване на възможности за персонално творческо развитие;
4. Стимулиране на въображението и творчеството у децата и младите хора;
5. Укрепване на съзнанието за културно наследство, оценяване на изкуството, научните постижения и иновациите;
6. Предоставяне на достъп до културните изяви на всички изпълнителски изкуства;
7. Насърчаване на межкултурния диалог и културното разнообразие;
8. Поддържане на устната традиция;
9. Осигуряване на достъп на гражданите до всички видове информация в обществото;
10. Предоставяне на адекватни информационни услуги на местните предприятия, асоциации и заинтересувани групи;
11. Улеснения за развитието на информационни и компютърни умения;
12. Подкрепа и участие в програмите по ограмотяване за всички възрастови групи и насърчаване на такива дейности, ако е необходимо.

Финансиране, законодателство и мрежи

Публичната библиотека трябва да бъде по принцип безплатна. За публичната библиотека отговарят местните и националните власти. Тя трябва да бъде подкрепяна от специално законодателство и финансирана от националните и местните власти. Тя трябва да бъде съществен компонент от всяка дългосрочна стратегия за култура, информация, ограмотяване и образование.

За да се осигури библиотечна координация и коопериране в национални рамки, законодателството и стратегическите планове също трябва да съдействат на националната библиотечна мрежа, основана на съгласувани стандарти.

Мрежата от публични библиотеки трябва да бъде съобразена с националните, регионалните, научните и специалните библиотеки, както и с училищните и университетските библиотеки.

Функциониране и управление

Трябва да се формулира една ясна политика, която да определя целите, приоритетите и обслужването с оглед на нуждите на обществото. Публичната библиотека трябва да бъде организирана ефективно и да се поддържат професионални стандарти на работа.

Трябва да се осигури сътрудничество със съответни партньори — например групи ползватели и хора от други професии на местно, регионално, национално, както и на международно равнище.

Обслужването трябва да бъде физически достъпно за всички членове на обществото. Това изисква добри библиотечни сгради, добри условия за четене и учене, както и съответни технологии и работно време на библиотеката, удобно за ползвателите. Подразбира се също и обслужване извън библиотеката за онези, които не могат да я посещават.

Библиотечното обслужване трябва да бъде съобразено с различните нужди на хората в селските и в градските райони.

Библиотекарят е активен посредник между ползвателите и библиотечните фондове. От голямо значение за осигуряване на адекватно обслужване е професионалната подготовка и продължаващото обучение на библиотекаря.

Трябва да се изготвят образователни програми за подготовка на потребители, за да бъдат те подпомогнати при използването на всички библиотечни богатства.

Въвеждане в действие на манифеста

Принципите, изразени в този манифест, трябва да бъдат въведени в действие от хората, отговорни на национално и местно равнище и от библиотечната общественост широко в цял свят.

*Превод от английски
Зорница Петкова*